

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofjsk.
poslopju (Bischofshof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Pesamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spro-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Turki v državnem zboru.

II. Avstrijski Slavjani ne beračimo in ne prosimo, da bi nas Nemci i Magjari zagovarjali, a drago nam vselej je, ako tudi Nemci priznajo iz pravega avstrijskega stališča korist pravičnosti do nas, ki nosimo več, kakor polovico vseh avstrijskih davkov v denarjih in krvi. Kajti posebne pameti in prebrisanosti ni treba sprevideti, da 17 milijonov avstrijskih Slavjanov plačuje več davka in daje za vojaštvo več novincev, nego 8 milijonov Nemcev in 5 milijonov Magjarov. Zato je močno razveselilo vse avstrijske Slavjane to, kar je nemški Tirolec, g. Greuter govoril v državnem zboru zastran turškega prašanja. Zgovorni gospod je rekel: avstrijski minister mora gledè Turčije postopati kot pravi avstrijski domoljub in vedeti, da so med turškimi Slavjani 3 stranke; prva je srbska, ki hoče veliko Srbijo, druga je jugoslavjanska, ki namerava ustanoviti več držav od Turka neodvisnih, tretja je hrvatska, ki želi, da bi naš svitli cesar kot kralj hrvatski pri razpadu Turčije šli z vojsko kristijanom v pomoč in za Hrvatsko njeni stari pokrajini, kateri je nek-daj Turk vzel, hrvatskemu kraljestvu spravili nazaj in ti dve pokrajini ste: Bosnija in Hercegovina. Da se tudi tem poslednjim zahtevam naši liberalci ustavljajo, to se meni zdi prav nešpametno; liberalci hočejo po tem takem izbrisati naslov svitlega cesarja: semper Augustus: vedno pomnožnik. Kajti kako hočejo cesar Avstrijo pomnožiti, če se jim pa brani zasesti to, do česar imajo kot hrvatski kralj pravico? Tudi so cesar kot kronani ogerski kralj prisegnoli, da bodo zgubljene dežele spravili zopet nazaj. Zato mislim, da ima vsaki pravi avstrijski domoljub želeeti, da se nam nekdanje pokrajine Bosnija in Hercegovina zopet pridobijo.

Liberalci ngovarjajo, da bi za posedanje Bosnije in Hercegovine treba bilo vojske in pa denarjev; ali denarjev nimamo. To je res, ali kdo je kriv, da jih nimamo? Ali ne liberalci, ki nam tako slabo gospodarijo? Jaz sem že 16 let poslanec in ko sem prvič v to zbornico prišel, smo

imeli še lepo Venecijo in tudi ogerske dežele so še bile z nami in smo vendar shajali z 367 milijoni; toda sedaj je Venecija proč, Ogerska odcepljena in stroškov imamo 407 milijonov. Jaz sem ovo liberalno gospodarstvo enkrat kmetom razlagal; kmeti so strmeli, vlada pa me je hotla prejeti in zapreti, češ da sem kmete zoper njo ščuval. Zato gospodje liberalci zastran denarjev le — tiho! Ko bi tiste milijone imeli, koje ste železnicam v podporo in za državne posojilnice razmetali, in o kojih dobro vemo, kdo da jih je požrl — ne bilo bi nam treba zavolj denarjev tožiti; sicer pa mislim, da se ne sme na krajezarje gledati, kder se gre za čast in blagor cele Avstrije.

Močno čudil sem se, kedar sem poizvedel, kako se liberalci hudujejo nad Rusi. Liberalcem bi vendar moralo biti znano, da imajo vse svoje gospodstvo zahvaliti — Rusom. Dokaz je celó lehek. Rusi so užgali mesto Moskavo in prvič razbili moč Napoleona I. Brez Moskave pa nebi bilo prišlo do bitke pri Lipskem in tukaj ne do zmage — brez Rusov in vsi bi še bili pod Francozem. Dalje, l. 1860 in 1861 so nemški liberalci udrihali po Magjarib in trdili, da so ti zavolj punta v l. 1848. zgubili vse pravice. Toda kdo je l. 1849. Magjare pri Vilagošu pobil? No, Rusi! Zopet l. 1867 se je neki nemški poslanec in liberallec veselil, da je naša vojna od Prusov bila tepena pri Kraljevemgracu; nesramnež je ovo nesrečo pozdravljal kot zoro liberalne svobode v Avstriji. Ali kdo je Prusom pomagal do zmage l. 1866? No, zopet Rusi, ker ti so zabranili, da nam ni prišel Francoz na pomoč. L. 1870 so Prusi prišli do Pariza. Takrat je bila prilika za Avstrijo, da zgrabi Pruse in njihovo silo zlomi; ali Avstrija tega ni mogla storiti, ker so Rusi z vojsko žugali — in naši liberalci so še za naprej ohranili svojo gospodstvo. Sploh gospodje liberalci ne budujte se nad Rusi; uzrokov imate dovolj, da ste njim hvaležni!

Nemškim liberalcem tudi cesarjev namestnik v Dalmaciji, baron Rodič, ni po volji, ker je rodom Hrvat in tedaj bolj na slavjansko stran teži. Ali

to budovanje je odveč in tudi nevhvaležno. Baron Rodič je zvest Avstrijan in je marsikaj že storil, kar je bilo liberalcem po godu. Ali ni baron Rodič dalmatinske poslance spravil na ustavoverno stran? Ali ni on narodno stranko v Dalmaciji razdvojil? Pod njegovim namestništvom so vstala Ljubibratiča prejeli in zaprli, so Turki čez mejo vdirali in pri nas nekaznjeni požigali, morili in ropali, so čez Klek dovažali puške, streljivo in živež za svoje vojake, da so ti leži kristijane klali, se je v Derventu zaprlo 20 Dalmatincev češ, da so se hodili vojskovat zoper Turke. Tako se je godilo v Dalmaciji pod namestnikom Rodičem. Mislim, da so nemški liberalci slobodno ž njim zadovoljni!

Sklenem s prošnjo: napravimo mir med seboj, kavsanje avstrijskih narodov bo le koristilo grabljivim sosedom. Bodimo enkrat pravični našim Slavjanom. Kajti le zato je nevarnost pred Rusi tolika, ker imamo doma toliko Slavjanov — nezadovoljnih. Mnogobrojni sovražniki sosedu to dobro vedó in prežijo na naše razprtije ter iščejo, kako bi se njih poslužili v našo nesrečo in pogin! (pravo na desnici, živijo in ploskanje.)

Cerkvene zadeve.

Šolske sestre na Štajerskem.

5. „Šolske sestre“ v Mariboru upejlane v jeseni l. 1864. L. 1869 je ta podružnica „matiške hiše“ v Algersdorfu postala samostojna „matiška hiša“ za lavantinsko škofijo. „Zakon nature je tak, da iz malega rase veliko“. Tega izreka našega velikega Koseskija se spominjam, ko premišlujem prvi začetek „šol. sester“ v Mariboru. Res malo drevesce sprva je zdaj že precej lepo drevo. Okoli l. 1860 se je ustanovila v Mariboru „družba gospá“ v podporo in odrejo zapuščenih sirotic (Waisen-Institut des kath. Frauenvereines.) Dobrosrčne gospé so najele malo hišico nekoliko nižje od sedajnega stanovašišča „šol. sester“ na levi strani ulice, ki pelje na mariborsko pokopališče. L. 1863*) pokliče „družba gospá“ 3 „šolske sestre“ iz „matiške hiše“ v Algersdorfu in njim izroči odgojo otrok v sirotišnici. Ker se je število otrok vedno množilo, se je začela „družba gospá“ dogovarjati s „sestrami“ v Algersdorfu, da se ustanovi v Mariboru podružnica, kakor se je to že na več krajih zgodilo. A to ni bila lahka reč. C. k. namestnija je zapreke delala, češ, da mora „družba gospá“ stalno poročstvo dati, odkod in kako se bodo „sestre“ preživele in vzdržale. Tega se vé da „družba“ pri svojih pičlih in slabih močeh ni zamogla storiti, a tudi „matiška hiša“ tega ni tirjala, akoravno bi imela v tej zadevi prvo besedo. „Matiška hiša“ in „družba gospá“ napravita gledé vzdržnih stroškov pogodbo,**) in

odzdaj tudi c. kr. namestništvo ni dalej nasprotovalo; 15. oktobra l. 1864 so prevzele sestre siromašnico in ustanovile popolno podružnico. Da so zamogle poduk pri velikem številu otrok prevzeti, jim je prepustila velika dobrotnica ubogih blagorodna gospa Schmiederer-jeva slednjo hišo na levi strani drevoreda, po katerem se pride na pokopališče. Lepo število otrok je obiskovalo šolo „šol. sester“ ne samo iz nižjih stanov, temuč tudi iz najodličnejših hiš. Delovale so „šol. sestre“ kot podružnica „matiške hiše“ v Algersdorfu do leta 1869. Sčasoma se je ta želja izrekla, da se ustanovi samosvoja „matiška hiša“ za lav. škofijo. Začele so se zarad tega razprave. Leta 1869 se je ločila podružnica od „matiške hiše“, in se je ustanovila kot samostalna „društvo šol. sester“ v Mariboru. V tem letu so kupile hišo, ktero so pred v najem imele, s pomočjo dobrotnikov; stanovanje svoje so vedno bolj in bolj povečale z nakupom druge sosedne hiše. Lansko leto so dodelale prekrasno poslopje, da so dobile več prostora za otroke. Podružnic še mariborska „matiška hiša“, nima. Na koroške južnej železniški postaji imajo malo odgojevalnico za otroke, ki še niso dorastli za šolo. „Matiška hiša“ ima učilnico s 5 razredi združeno s obrtniško šolo. Društvo obstoji za zdaj iz 26 sester; mati prednica je č. Margarita Paher.

6. Podružnica Gröbmung. Gröbmung je trg v lepi anizki dolini (Ennstal) na zgornjem Štajerskem. Tudi tu so „šol. sestre“ iz matiške hiše v Algersdorfu ustanovile podružnico l. 1866. Z dovoljenjem mil. sekovskega škofa so kupile hišo za bivanje in učilnico. Sprva so odprle malo odgojilnico (penzionat) za deklice, kar pa so pozneje zopet opustile.* Leta 1871. je dobila šola pravico javnosti. Poduk oskrbljujejo tu 4 sestre. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Gnojimo sadnim drevesom!

M. Marsikdo si vsadi kako sadno drevo ali potem mu do drevesa ni več dosti mar, ampak prepusti ga večjidel samemu sebi in dobri sreči. Navadno se sadnemu drevju ne gnoji, ali pa, če se mu že gnoji, zgodi se to včasih napačno, včasih premalo, včasih preveč. Res je, da sadna drevesa tudi nepognojena včasih lepo rastejo in dobro obrodé. Večjidel je pa to le tam mogoče, kjer je tako imenovana deviška zemlja, t. j. kjer prej še ni stalo drevo. Ako se pa sadna drevesa na mesta posajajo, ki so bila po dolgoletnih starih drevesih že do dobrega izsesana, tako mora gnoj

*) „Slov. Gosp.“ l. 1875.

**) Original te pogodbe je bil shranjen v arhiv Lav. škofije.

*) Odgojilnica — pensionat, v katerem so deklice popolnoma s hrano in s stanovanjem preskrbljene v hiši „šol. sester“, je praviloma le v „matiški hiši“. Pri „podružnicah“ so odgojilnice le izvanredno. Statuten Cap. VI. §. 10.